

Секція 1. ПСИХОЛОГІЧНА І СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖЕРТВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ І ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ

УДК 55.556

Alekseenko I., Dr. of Political Sciences, Prof.

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

THE ROLE OF CRISIS COMMUNICATIONS IN PREVENTING THE SOCIO - PSYCHOLOGICAL CONSEQUENCES OF DISASTERS AND CATASTROPHES

Алексєєнко І., д. політ. н., проф.

РОЛЬ КРИЗОВИХ КОМУНІКАЦІЙ В ПОПЕРЕДЖЕННІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ НАСЛІДКІВ СТИХІЙНИХ ЛИХ І КАТАСТРОФ

New communication technologies have made the information space more open: events that would have gone unnoticed a decade ago are now obvious to everyone. 24-hour news grids, citizen journalism, user-generated content do not provide an opportunity to hide a negative event or artificially reduce the scale of a real disaster.

At the present stage of social development, referred to by researchers as the «era of risk», the state is forced to confront new threats and challenges, to modernize the tools for the implementation of its fundamental functions that guarantee the maintenance of security and public order. Therefore, the need for the development of effective communication technologies to prevent the transition of a natural disaster into the category of a crisis, as well as to maintain the legitimacy of the authorities, becomes urgent.

The theoretical basis of the article is the scientific works of the authors in the areas of research: 1) the theory of communication (Lasswell G., Luhmann N., McQuail D., Gavre D.P.);

2) theories of journalism (Siebert F., Peterson T., Schramm W., Merrill J., Lowenstein R., Hachten W., Picard R., Altschul H., McQueil D., Williams R., Christians, Glasser, Nordenstreng, K. Jimenez-Martinez, McCombs M. and Shaw D., Dayan D. and Katz E., Libes and others);

3) works devoted to the analysis of natural disasters (Porfiriev B., Lukich T., Gavrilov M., Markovich S., Komach S., Zorn B., Anikin A., Makiev Yu.).

Global crises and disasters, such as climate change, dangerous pandemics, collapses of financial markets, global shortages of food, water, and energy resources, for example, are not limited geographically, and often do not lend themselves to being perceived as isolated events of a national scale that interrupt the usual way of life without warning established norms and social order. In their complex interpenetration and with their negative side effects around the world, they can affect everyone.

In the respect that the above, we can consider disasters in general and natural disasters in particular in a new status. Since today no catastrophe can be non-mediatized, we assume that a natural disaster, like a crisis, has a perceptual nature. If the general public does not know about the disaster, the risks associated with it, and its negative consequences, then in terms of communication, the disaster does not actually exist, even if it causes significant harm to local communities.[1, p.60]

The activities of the media in the context of covering disasters and crises, as the analysis of the literature shows, can be characterized using six analytically distinguished criteria, each of which now has an impact on the sphere of disasters.

Firstly, thanks to the globalization of the information space, conditioned by the emergence of geostationary satellites and the Internet, it became possible to transmit information and images simultaneously to a wide audience.

Secondly, it became technically possible to broadcast images, speech and text in real time. This undermines traditional information management practices.

Thirdly, the increasing degree of the saturation of human society with universalized means of communication, such as mobile phones, contributes to the establishment of normative expectations of access to communication, availability, and readiness to use them in disaster situations.

Fourthly, these universally available technologies are also expanding from a communication perspective, and now connect survivors as well as relief workers and those who are responsible for preventing or mitigating disasters by transforming the sphere of communications.

Fifthly, the increasing availability of interactive communications, along with one-way through «new» and «traditional» media, facilitates the transmission of the information at a distance, just as it does within national borders. All this greatly simplifies the observation of participants in a crisis or disaster, carried out by civil society actors and the general public. This makes it impossible for the authorities to keep the catastrophe out of the public eye and out of «political discussion» in comparison with the withholding of information practiced in the past. An example of this is the avalanche of video clips and news in the accounts of witnesses from Burma (now Myanmar) that followed Hurricane Nargis in 2008, compared to the complete lack of news imposed by the Chinese government after one of the most devastating earthquakes in human history in Tanshan in 1976.

Sixthly, modern media also creates unprecedented opportunities for the audience not only to read and hear about disasters, but, very importantly, to see disasters that sometimes unfold on TV screens and gadgets in real time.[2, p.85]

In the respect that the above, we can consider disasters in general and natural disasters in particular in a new status. Since today no catastrophe can be non-mediatised, we assume that a natural disaster, like a crisis, has a perceptual nature. If the general public does not know about the disaster, the risks associated with it, and its negative consequences, then in terms of communication, the disaster does not actually exist, even if it causes significant harm to local communities.[4, p.275]

As a rule, the media directly act as a mediator between the crisis situation and the public. According to the theory of «setting the agenda» developed by McCombs M. and Shaw D., the media, realizing the function of a mediator, articulate their own interests and priorities, as a result of which they form the audience's perception of what is most important today. [3, p.181]. The «setting the agenda» effect in crisis situations is embodied only in those cases when the event is not within the boundaries of direct experience: that is, if the audience was not an eyewitness to the disaster, then de facto will be able to obtain information about the disaster only through the media.

Based on the above, it is legitimate to propose a definition of a natural disaster in the context of the information society by synthesizing existing definitions and the thesis on the mediatisation of natural disasters. A natural disaster is a dangerous event generated by the spontaneous forces of nature, causing serious material and / or physical damage to the groups of the public involved in it, widely covered in the media at various levels, the negative consequences of which cannot be eliminated at the local level.

Literature

1. Coombs T., Holladay S. The Handbook of crisis communication. Willey-Blackwell, 2012. P 59-61.
2. Jordan-Meier J. The four stages of highly effective crisis management. How to manage the Media in the Digital Age, 2016. P. 81-87.
3. McCombs M., Shaw D. The agenda-setting function of mass-media // Public opinion quarterly. 1972. Vol. 36. №3. P. 176–187.
4. Olson R. Towards a politics of disaster: Losses, values, agendas and blame//International Journal of Mass Emergencies and Disasters. 2000. Vol. 18 (1). P. 265-287.

УДК 159.9

Вишньовський В., канд. психол. н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, ЖЕРТВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ

Vyshnevsky V., Ph. D. in Psychology, Assoc. Prof.

PSYCHOLOGICAL ADAPTATION OF FORCED DISPLACED PERSONS, VICTIMS OF MILITARY CONFLICTS

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення Росії проти України, стало черговим доказом Російської позиції та російсько-української війни яка розпочалась ще в 2014 році, результатом якої стала втрата Кримського півострова та створенням, так званих ЛНР та ДНР. Це в свою чергу породило виникнення серйозних економічних, соціальних та психологічних проблем. В Україні через анексію Кримського півострова та російсько-української війни в окремих районах Донецької та Луганської областей у 2014 році постала проблема великої кількості внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Згідно з даними Міністерства соціальної політики України, з територій які тимчасово окуповані до інших областей переселилось більше 1,5-а млн. осіб. Станом на квітень 2022 року в Україні біля 7-ми млн. внутрішньо переміщених осіб. У 2014 р. прийнято Закон України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”, згідно з яким внутрішньо переміщеною особою є “громадянин України, який постійно проживає в Україні, якого змусили або який самостійно покинув своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру”. Це звичайні цивільні люди, в основному жінки, діти а також люди похилого віку, які змушені залишати свої помешкання, рідні місця внаслідок військових конфліктів, переслідувань або природних катастроф.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні всі питання щодо ВПО, розглядаються не лише представниками влади, політиками, міжнародними організаціями, а й багатьма вітчизняними науковцями, що поряд з масштабами, певними викликами та потребами ВПО досліджують потенціал таких осіб в рамках модернізації, економічного розвитку країни та їх соціально-психологічної адаптації. Зокрема, дані питання висвітлені у працях: М. Бачинська, Т. Бондар, О. Василенко, Т. Доронюк, Ю. Корнєв, М. Малиха, М. Сірант, Т. Старинська. Теоретико-методичну базу вирішення даної проблеми склали наукові праці: Ю. Арутюнян, В. Грищенко, О. Зайцева, А. Капська, Ю. Моргун, О. Малиновська, О. Піскун, А. Шацька, Л. Шестак. Дослідженням питань щодо соціально-психологічної адаптації займалися: Г. Андреева, Н. Завацька, Т. Кабаченко, В. Кислий, І. Кон, Н. Мазіна, О. Макарова, О. Сафін,